איין ווינדרליכי גשיכטי

פון אין איין פעֿנקרס זון אין אמסטרדם · וואס נאך
קיין מאל ניט גדרוקט גוועזן · גשעין געווארין אין דיא
אלטי מעשה בוכר · און יעדר מענש וואס וועט דאס לייאנן
וועט גרויס פר גניגן האבן :

אין דר שטאט אמשטרדם הט גיוואונט איין וויין שענקר
ער איז גוועזן איין גרושר עושר ער איז אזוא רייך
גוועזן אז ווי איין מלכות אונ דער צו איז ער גיוועזן איין
גוטר יהודי אונ איין מכניס אורח · אונ ער האט אבר קיין
קינדר ניסט גיהאט · נוא ווי עס איז גקומן איין צעהן יאר
ארום האבן זיא גיזעהן אז זיא האבן קיין קינדר ניסט אונ
דאס עשירות איז ניט גיוועזן צו בייא שרייבן · אזוא איין
עושר ווי ער איז גוועזן · נוא האט דער וויין שענקר גזאגט
צו זיין ווייב וואס העלפט אונזר עשירות אונ מיר האבן קיין
קינדר ניט מיט וועמין וועלין מיר דאס עשירות איבר לאזין · נוא
מיין ליב ווייב מיין דעה איז אזוא אז איך זאל לאזין אויס
רופין אין אלי שולין ווייא עס איז פר האנדין איין ארום מאן
זאל ער קומן צו אונז אויף היינט אזוא זאגט דאס ווייב צו איר
מאן דיא האסט רעכט מיין דעה איז אויך אזוא דיא זאלסט
לאזין אויס רופין אין אלי שולין דאס איז זייער שיין אונ גוט ·
נוא האט גלאזט דר וויין שענקר רופין אלי שמשים פון דיא
שולין אונ האט זיא גיגעבן צו פוליג רענדליך אונ האט זיא
גזאגט אז זיא זאלין רופין אלי טאג אין דיא שולין ווייא עס איז
דא איין ארום מאן וואס ער האט איין בתולה אונ האט איר
ניסט חתונה צו מאכן זאל ער אהער קומין וועל איך אים געבן
צווייא הונדרט רענדליך אונ אויך אלי צו צווייא הונדרט סקאטן ·
נוא דיא לייט האבן גיהערט אז מען גיט אזוי פיל געלד האט
איין ארום מאן דעם אנדרין גזאגט ער זאל גיין צו דעם וויין
שענקר ער גיט איטליכן מענש ווער עש קומט :

נוא איז גיקומן איין ארום מאן אונ האט גיהאט דרייא
בתולות אזוא האט מען אים גיגעבן אויף אלי דרייא
בתולות צו צווייא הונדרט סקאטין · נוא דער ארום מאן האט
גהאט זעקס הונדרט סקאטין אונ איז אהיים גקומן זאגט ער צו
זיין ווייב מיין ווייב אז מיר וועלן אלי דרייא בתולות חתונה
מאכין אזו ווערן מיר דאס גאנץ געלד זייא שוועק געבן אונ
איר

איר אלין וועלן ווייטר זיין אביונים : ניין · איר זאלן אזוא טאן
איר וועלן איין בתולה חתונה מאכין אונ וועל איך געבין צווייא
הונדרט סקאטין אונ מיט דעם איבריגן געלד וועלן מיר עפיס
האנדלין · ספאיר וועלן מיר צו עפיס אויף קאנין קומין :

נוא לאזין מיר דעם וויין שענקר לאזין בלייבן שטיין אונ
מיר וועלן צו דעם ארום מאנס האנדיל גיין :

נוא דעם ארום מאן האט צו אנז אן גיהובן צו האנדלין אונ
איז זייער רייך גיווארן דער האט צו אזו דער אנדרער
בתולה חתונה גמאכט אונ האט איר נאך גגעבן זעקס הונדרט
סקאטין אונ האט ווייטר גהאנדילט אזוא האט ער ווייטר צו
אז דר דריטר בתולה חתונה גימאכט אונ האט איר נאך גגעבן
צוועלף הונדרט סקאטן אונ הט ווייטר צו אזו גיהאנדילט ער איז אזו
רייך גיווארן אזו ווי דר וויין שענקר אונ האט גיהאנדלט זייער
גרוס · נוא ער האט זיך לאזין מאכן צוועלף בריקס אונ האט
זיך גיקויפט פערד צו דיא בריקס אונ איז צו אזו גיפארין מיט
אלי צוועלף בריקס נאך סחורה נוא ער איז גיקומן צו אזו קיין
פריז אונ האט גיהאנדילט סחורה אויף אלי בריקס אונ איז צו
ריק גפארין אזו האט ער אויף דעם וועג גבלאנגיט אונ הט גאר
קיין וועג ניסט גיקאנט גפינן אונ דאס איז גיוועזן אם פרייטיג
נוא דר סוחר האט בייא זיך גטרעשט אז עס איז מחויב ניט
ווייט איין שטאט צו זיין וואס העלפט אבר ער קאן אבר ניט
טרעפין צו דעם וועג : דער סוחר ווערט זייער דר שראקין
ער ווייסט גאר ניסט · ווא ער זאל פארט פארין ער פארט
ווייטר אונ דא ווערט שוין זייער שפעט נוא דער סוחר פון זיי
בריקס זעהט אז עס שטייט אויף דעם פעלד איין שטוב עס
איז קיין שום וועג צו דר שטוב נאר פעלד · נוא דר סוחר זאגט
צו זייני לייט אז זייא זאלין איבר דעם פעלד פארין צו דר שטוב
ווארין עס איז שוין שבת · נוא דר סוחר קומט אין דר שטוב
ארין ער זעהט אבר קיין מענש אין דר שטוב נאר איין אשה
אונ אויף דעם טיש ברענט נאך קלייני ליכט אונ אויף דער
ערד

23/14347

קענד שטייט איין טאפ אונ אויף דעם טאפ ליגט איין לעפיל אונ
ווייטר האט ער גאר נישט געזעהין :

נוא דער סוחר פֿרעגט דיא אשה אונ זיא וועלן קאכין דא שבת האלטין דיא אשה ענטפֿרט איך שבת קאכט איר האלטין נאר איך האב אייך גאר נישט עסין צו געבין זאגט דר סוחר איך האב פֿר אייני לייט עסין נוא קאכט איר אייערי וועגן אין דרויסין לאזט שטיין אונ בלייבט דא שבת · נוא דר סוחר זאגט צו זייני לייט גאט ווייסט ווא איר וועלט דעם שבת אפ פֿיירין איך זעה קיין מענטשין נישט נאר איין אשה אונ קיין שבת עסין איז אויך נישט דא וואס קאן דאס בייא פֿייסין עס איז שוין צייט צו עסין גיין אונ דיא אשה שלאפֿט אויף דעם בעט :

נוא דר סוחר זאגט צו זייני לייט נעמט אייך עסין וואסי עס איז דא וואס זאלן מיר טאהן עס איז קיין אנדרי ברייאה · אונ אום דעם שלאפֿין זאל אזו זיין זעקס אירי זאלין שלאפֿין אונ זעקס אירי זאלין אויף זיין בייא דיא בריקט כדי עס זאל קיין שאדין נים זיין אבר דר סוחר גייט ארום אין גרושה צרות וואס דיא סחורה שטייט אויף דעם פֿרייען פֿעלד אונ קיין מענטש זעהט ער נישט מעהר נאר דיא איינה אשה אונ זיא ליגט אויף דעם בעט אונ שלאפֿט :

נוא דר סוחר גייט אין דער שטוב ארין אונ לייגט זיך אויף זיין געלעגר אנידר אונ ליגט אין גרושה צרות עס נעמט זיך איהם גאר קיין שלאף נים ער האט זייער מורא פֿר גנבים אונד גזלנים נוא דר סוחר ליגט אזו אין גרושה צרות זאגט ער צו זיך אלאין איך וועל גיין ארויס אונ וועל זעהן אוב מייני לייט זענן אויף ער גייט ארויס אונ רופֿט זייני לייט בייא דיא נעמין עס רופֿט קיינר זיך נישט אן זיא שלאפֿין אלי · נוא דער סוחר גייט נעביך אין דער שטוב ארין אונ לייגט זיך אויף זיין געלעגר נאך מיט גרעשרי צרות אנידר ער זאגט צו זיך זעלברט וואס קאן איך היינט טאן איך זעה אז איך בין שוין בוודאי אום גליקליכר אפֿשר וואס זיי שלאפֿין איז מיר לטובה אפֿשר וועלין גזלנים

גזלנים אן פֿאלין וועלן דיא לייט טרייבן נעם איך אויך ארויס געלאגין וועט איך אפֿשר גהרגית געווארן · גאט ווייסט וואס ער טוט מיט מיר אזו רעדט · נוא דר סוחר ליגט ווייטר ער קאן אבר גאר ניט שלאפֿין · נוא ווי ער ליגט קומט איין ארום מאן צו גיין אזו אפ גריסן אונ אפ געשליסן אונ איז געווענקט אונ זאגט גוט שבת איין ווייב זיא ענטפֿרט איהם ניט יעדר זיא נעמט פֿון דעם בעט ארויס איין גרושה פֿלאש איז מער נים געוועזן נאר איין האלב קווארטירל וויין אונ שטעלט אני דר איין בעכיר פֿון איין האלבי קווארט אונ דער מאן גיסט אן דעם בעכר פֿיל אונ עס בלייבט אין דר פֿלאש אזו פֿיל ווי עס איז פֿריר געוועזן דער מאכט קידוש אונ טרינקט אונ גיט זיין ווייב אויך צו טרינקן אונ גייט צו דר קעך אונ נעמט איין לעפיל געקעכטז אונ עסט אפ אונ זאגט צו זיין ווייב איין גיסן שבת אונ גייט אוועק אונ דר סוחר זעהט דאס אלץ צו אונ שווייגט גאר שטיל אונ לאייא אניטן קומט ארויין איין בתולה אונ זאגט איין גוטין שבת איין ליבה מוטר אונ נעמט זיך איין לעפיל געקעכטז אונ עסט אפ אונ זאגט האב דא איין גוטן שבת איין ליבה מוטר אונ גייט אוועק אונ לוייא אניטן קומט ווידר איין בתולה אונ זאגט גוט שבת איין ליבה מוטר אונ נעמט אויך איין לעפיל געקעכטז אונ עסט אפ אונ גייט אוועק אויך אזו ווי דיא ערשטי בתולה אונ דער נאך קומט דיא דריטי בתולה אונ די פֿירדי אונ די פֿינפֿטי אונ דיא זעקסטי אונ דיא זיבנטי אונ האבן אלי זיבן איידין אזו גטאן ווי דיא ערשטי בתולה אלי האבן גינומין צו לעפיל געקעכטז אונ זענן אוועק געגאנגן :

נוא דר סוחר ליגט אויף זיין געלעגר אונ זעהט דאס אלץ צו דאס איז געוועזן פֿרייטיג צו נאכט ווייא עס איז געקומן שבת פֿריא דר סוחר שטייט אויף אונ גייט ארויס צו זיינה בריקעס זעהן אוב עס איז קיין שאדן ניט נוא דר סוחר בייא טראכט אלע בריקעס גאנץ גוט ער זעהט אבר עס איז קיין שאדן

איין ווינדרליכי מעשה

שטרן נים · נוא דר סוחר ביי פרנקס אלזו בריקם גאנג גים ער
זעהם אבר עס איז גאר קיין שטרן נים אונ זייני לייט שלאפן
גאנג גים · נוא דר סוחר הט זיך זייער גיפריים וואש קיין שטרן
איז נים גוועזן ; אונ ער גיים ארום אונ פרנקס וואש ער האט
די נאכט געזעהן אונ זאגט גאר פר קיין מענשנים :

נוא ווי עס איז גקומן שבת אין דר פריא דעם סוחרס לייט
האבן אב גדאווינס אזוא האט דר סוחר גזאגט צו זייני
לייט נעמט אייך עסין אונ טרונקען וואש עס איז דא אונ לייגט
אייך אלזו שלאפן ווארן איר ווערן נאך שבת איין גאנצי נאכט
פארן · דיא לייט האבן געגעסין אונ גטרונקען אונ האבן זיך אלזו
גלייגט שלאפן אונ דר סוחר האט זיך ווידר גלייגט אויף זיין גיזעגר
אונ הט זיך ג מאכט שלאפן :

נוא איז גיקומן צו גיין דר בעל הבית אונ הט קידוש גמאכט
א כ הט איין צעפיל גיקעכטן אויז גיגעסין אונ איז אוועק
גיגאנגין אונ דר נאך זעך דיא איידין גיקומן איינליג ווייט אונ
האבן גיגעסין צו איינליגע צעפיל גיקעכטן אונ זענין אוועק
גיגאנגין נוא דר סוחר גיים תיכף ארויס אונ וויל זעהן וויא אהין
זיא גייאין ער זעט אבר שוין קיין מענשטין נים אמר דר סוחר
פר וואונדרט זיך זייער שוין דאש אנדרע מאל זעט ער דאש צו
אונ אייסט ניסט וויא זיא קומן אהין נוא עס איז גיקומן נאך
שבת דער סוחר האט שוין זייני לייט גיהייסין אלזו פארטיג
מאכין צום אוועק פארין אזו גיים ער צו דיא ווערטן אונ פרעגט
זיא וואש קומט אייך פר דעם שבת דיא ווערטין ענטפרט איר
קומט גאר ניסט ווייל איך האב אייך קיין עסין ניט גיגעבין
קומט איר גאר ניס דר סוחר נעמט ארויס פינליג סחקטין אונ
גים דר ווערסין דיא ווערסן ווערט זייער דר פרייד אונ דאנקט
דעם סוחר זייער שיין :

נוא דר סוחר זאגט איינה ליבה ווערטין זאגט איר וואש
איך וועל אייך פרעגן וועל איך אייך איין גרוסה מתנה
געבן אונ גים איר הונדרט אייזן סחורה אונ פרעגט זי וואש ער
האט

איין ווינדרליכי מעשה

האט געזעהן פרייטיג צו נאכט אונ שבת פריא ענטפרט זיא אימעיי
ליבר סוחר וואש זאל איך אייך דר ציילן וויא אזו איך קום אהער
איז זייער פיל צו דר ציילן נאר איך וועל אייך קארץ דר ציילן איך
בין שוין אויף דעם פעלד פערליג יאהר אונ איין מאן מים מיינה
קינדר ווייס איך גאר ניט וויא זיא זענן אונ דיא קינדר זיין נאקיט
אונ באר פוס אונ דש עסין וואש איר הט געזעהן איז אויך איין
גנאלר וואך ער ברענגט אין איין האנד גראפין אונ סים דש
אין דעם טאפ ארייין דש איז שוין איין וואכם אויף איין גנאלר וואך
אונ דר צו איז ער זייער איין קאלקע ער האט קריאץ פיס אונ
קריאץ הענט אונ אן איין נאזן אונ אב גל דעם פארך נוא וואש
קאן איך מאכין מים אזו איין מענשן :

נוא דר סוחר ענטפרט איר דאש פאס ניטש וואש ער איז
אזו נאר איר זאגט מיך פלאגן איר זאגט איהם טרייבן
ער זאל גיין קיין אמשטרדם דארטן וואוינט איין וויין טענקר
דער גוט א טובן מענשן ווען עס קומט נאר צו אים אונ אויף
איין בתולה גוט ער צווי הונדרט טאקטין וויא פיל בתולות איר
האט אזו פיל מאל צווי הונדרט סקאסין ווען אן אייך געבן איך
וועל אייך דר ציילן ווי איך בין איין ארום מאן גוועזן אונ האב
גיהאט דרייא בתולות אונ בין גקומן צו דעם וויין טענקר אזוא
האט ער מיר געגעבן זעקס הונדרט רענדליך האב איך אזו געמאן
אונ האב איין בתולה חתונה גימאכט אונ האב גיגעבין צוויא
הונדרט רענדליך אונ מים דעם איבריגן געלד האב איך גיהנדלט
בין איך זייער רייך גווארן האב איך שון דר אנדרי בתולה
גיגעבן זעקס הונדרט סקאסין דר דריטר צוועלף הונדרט
סקאסין נוא רעט איך אייך איין ליבה יודנע אז איר זאלט אייער
מאן טרייבן אז ער זאל גיין צו דעם וויין טענקר ער ווערט גיוויש
פולין אונ ווייטר זיים גיזונד דר סוחר פארט צו אזל אוועק :

נוא לאמיר בייא דעם סוחר בלייבן שטיין אונ לאמיר פון
דער ארמער יודנע ווייטר טרייבן נוא דר ארמאן קומט
אהיים

איין ווינדרליכי מעשה

אהיים דאס ווייב הייבט איך אן צו שרייבן זיא זאגט איך גאר,
קיין רוא ניט זיא נעמט אקרוט אונ ברוט איך דיא אוגין אויס
אזו זאג ביז דער ארמאן האט גוויזט אוועק צו דעם וויין
שענקר . נוא זאר דא בלייבן אונ זאר פון דעם וויין שענקר
מייסטר שרייבן דר וויין שענקר האט אלט אוועק געגעבן אונ האט
שוין גאר ניקס געהאט קיין געלד אזו הט ער געגעבן קליידר ער
האט אוך זונסט ניט אוועק געלאזט אונ דעם קוואס נעבן דר
ארוק אמן פון די זיבן שעלטר דש איז גוועזן אום פרייטיג דר
וויין שענקר גוט דעם ארוק אמן שלום אונ הייסט אים זיצן
אנידר ער גיט איק איין גלאז וויין צו טרונקן דר ארמאן האט
שער איין גוטן שבת געהאט וויא עס איז גקוומן נאך שבת האט
דר וויין שענקר געזאגט צו זיין ווייב איר ווייסן קיין געלד
האבן איר ניט צו געבן נאר גייא איבר דעם קאסטין וואס ווערט
דיר אין דר האנט אריין קומן שלאגשו דעם ארוק אמן געבן
כדי ער זאל ניט ליידיג אוועק גיין דיא וויין שענקרן גייט איבר
דעם קאסטן זי זעהט אבר דר קאסטן איז פיל אזו וויא עס איז
געוועזן זיא שווייגט שטיל אונ גייט צו אירי אלט אולרות וויא ז' ת
קומט איז אלט פיל זיא גייט צו אירן אמן אונ זאגט איין אמן די
שלשת חיטנאז דר ארומאן איז איט אזל גקוומן זעה אלי אולרות
זענן פיל אזו ווי עס איז פריר גוועזן דר וויין שענקר זעהט אז
ער איז נאך רייכער וויא ער איז גוועזן זאגט ער אים זיין ווייב
איין ליבר יוד נעמט אייך אזו פיל געלד וויט פיל איר ביי דארפט
אונ זייא שיסן איק אן איין זעקל מיט געלד גאר אן לאז נוא דר
ארומאן נעמט דש געלט אונ געזעגנט זיך אונ גייט אוועק אונ
זיי גייען איק בלייטין זאגט די וויין שענקרן צו אירן אמן איין
אמן בעט דעם יוד אז ער זאל איך בענטשין ווארן ער איז אים
אזל צו אונז גקומן זאגט ער צו דעם ארומאן בענטשט איין ווייב
ענטפרט דר יוד וואס זאל איך אייך בענטשן אז איך זענטשפין געט
גבענטשט נאר איך וועל אייך דאך בענטשן איר זאלט דר לעבן
איבר איין יאר זאלט איר האבן אזא איין זון וויא איך בין אליין
ניטט אמר האב איך

9

איין ווינדרליכי מעשה

איך אייך צו בענטשן נוא אז די וויין שענקרן דאס הערט איז
דא זייער דער שראקן אונ זאג וויא געפעלט דיר דאס ער האט
געזאגט אז איך זאל האבן אזא איין זון וויא ער איז זאגט דר
אמן גייא איין ווייב זאג דיך ניקס אידין פריר זעה אז דיא
זאלסט אייה האבן איין קינד אונ דר נאך וועלן מיר בעטין אז
עס זאל זיין טויט . נוא זיא איז צו אזל געגאנגן כבולה
אונ איז ת' ן טראגן געווארן אונ האט בשלום אום געטראגן
אונ האט געהאט איין זוהן זייער אשיין קינד עס איז געווארן
איין שמחה אוז דר גאנצר שטאט נוא וויא דאס קינד איז
אום געווארן דרייא יאר הט מן איין בהעלפר צו גנומן וואס
העלפט דאס אבר דאס קינד וויל גאר ניקס לערנן מן בעט
דאס קינד מיט גוטן אונ מיט ביין דאס קינד וויל גאר ניקס
צו הערן דאס קינד איז שון אלט געווארן זיבן אכט יאר
וואס העלפט אבר דאס קינד איז אזוי איין קינד פון איין
יאר ער וויל ניקס לערנן גאר קיין סוף זאן ער נעמט
ברוט אונ צו ברעקט מיט די נעגל וויא איין גוי ווער עס
זעהט זאגט דש איז דעם וויין שענקר איין אסכליגר שייגיץ
וואס זאל דר וויין שענקר טאן ער זעצט זיך אויף דר ערד
אונ חייכט אונ די מוטר זעצט זיך אויך אויף דר ערד אונ וויינט
נוא דר בחור קומט אהיים אונ זעהט אז די פאטר אונ
מוטר זיצן אויף דר ערד אזו פרעגט ער פר וואס זיצן זיי
אויף דר ערד ענטפרן די פאטר אונ מוטר פר וואס שעמין
מיר זיך אויף דר גאס ארויט צו גיין צום זאגן דאס איז
דעם אין שענקרס שייגץ ווי זאלן מיר ניט וויינן אונ קלאגן
דאס קינד ענטפרט גאר ניקס ער טוט אזו וויא פריר אונ
גייט אוועק אז דאס קינד הט איין פעלד געלערנט מיט אליהו
הנביא אונ עס האט נאר קיין מענטש ניט געוויסט
עס האט אזו לאנג געדויערט ביז צוועלף יאר
נאך צוועלף יאר אזו זאגט דאס קינד צו דעם רבי איך קאן
איך מער ניט אויף האלטן איך זעה איין פאטר אונ מוטער
לער

איין ווינדרליבי מעשה

לער זיא זיצן אויף דר ערד אונ וויין זאגט דר רבי ניא
מהייק אונ זאג זיי זאלן אויף הערן צו וויינן די וועלט טון
אן הייבן צו לערנן ניט מער אז איך וועל פר בייא גיין פר
די גאַנצבר וועלטן דיא אין, זעהן זאלסטו דו זאגן דיין מוטר
דו וועלסט אים איר לערנן :

נוא דר בחור קומט אהיים פרעגט ער די מוטר אים דעם
פאטר וואש זיי וויינן זאגן זיי פר וואש זאלן מיר
ניט וויינן אז מיר האבן איין איינציג קינד אונ אהלעבס
קינד ענטפרט דר בחור הערט אויף צו וויינן איך וועל טון
אן הייבן צו לערנן די פאטר אונ מוטר הבן זיך זייער דר
פרייד וואס זיי האבן געהערט דש איינה ווארט אז דש קינד
וויל טון לערנן זענן זיא גיגאנגן די פאטר אונ מוטר אין
גוועלב אריין אונ הבן דעם קינד גוויזן גאלד אונ זילבר דש
וועט אן עם שטיקן אז ער וועט לערנן · אונ דעם גיים
פר דיא גוועלבר איין ארויאן אונ דאש קינד זאגט צו דר
מוטר אים דעם רבי וועל איך לערנן דיא מוטר זאגט איין
ליבר יוד אז איר וועט אים איין קינד לערנן אזו וועל איך
אייך רייך מאכן דר ארמאן זאגט אז איר זאלט מיר געבן
איין בזונדר חדר אונ קיין מענטש זאל ניט אריין קומן אונ
אז אן מעס עסן ברענגן זאל מן אן קלאפן אן דר טיר
אונ דאש עסין אהיר שטעלן נאך דר ווייל שטעקר האט
תיכף דעם רבי איין חדר אז געגעבן אזוא וויא דר רבי
הא' גיהייסן נאך דש קינד האט גלערנט איין וואך וויא עס איז
גקומן שבת האט מן דאש קינד פר הערט אונ ביה דעם
סנדרן שבת האט אין איך פר הערט דש דרשנין דעם דריטן
שבת זאגט דר אלמד צו דר ווייל שטעקערין אז זיא זאל
דיא גאנצי שטאט לאזין בעטן צו דר דרשה און טיקט
בעטן צו דער דרשה עש וויל זיך קיין מענטש גאר ניטש
גליבן :

צוא

איין ווינדרליבי מעשה

נוא וויא עס קומט שבת נאך סיט רופט דער
אין שיל צו דער דרשה אונ זאגט אימצלן
אז דעם איין שטעקר זיין זון ווערט דרשנין דר עולם
ווינדרט זיך זייער וויא עס קומט אז ער זאל דרשינן כו'
דאש קינד האט גידרשינט אזו זענן צו אים גאנגין אלי
צדיקים אונ האבין אים גקישט אונ האבן געזאגט וואול צו
דר מוטר וואש זיא האט געהאט אזו איין זון נוא וויא
עס איז גיקומן נאך שבת האבין אן גיהובן דיא צדיקים
איבר דעם איין שטעקר צו רעדן דער צדיק זאגט איך
וויל אייער זון פר איין איידעם דר זאגט איך וויל אייער
זון האבן פר איין איידעם :

נוא דאש קינד זאגט צו דיא פאטר אונ מוטר איך וויל
ניטש אנדרשט התונה האבן ביז איך וויל קענן
אלי שבעים לשונות דר ווייל שטעקר האט תיכף לאזין זיכן
אזו איין מענטש וואש קאן אלי שבעים לשונות אונ לאזט
אים לערנן נוא וויא דער בחור האט שון גקאנט דיא
שבעים לשונות זאגט דאש קינד איך וויל ניטש חתונה
האבין ביז איך וויל אוועק אונ וועל זיין אין דר מדינה
וויא דיא לשונות ווערט גרעדט אזו וועל איך ווישן אז איך
קאן זגום דיא לשונות · דיא פאטר אונ מוטר ווערן
זייער דר שראקין וואש דש קינד וויל אוועק פון זיא ·
דיא פאטר אונ מוטר בעטן דש קינד ער זאל ניטש אוועק
ער זאגט דש קאן אנדרשט ניט זיין איך מוז אוועק ·
אונ וויא זייא זענן גשטאנן פר דעם גוועלב אונ בעסין
אים אז ער זאל ניט אוועק · לאזט זיך ארונט איין
וואלקין אונ דאש קינד שפרינגט אין דעם וואלקין אריין
אונ גיים מיט דעם וואלקין אוועק דיא פאטר אונ מוטר וויינן
אונ שרייאן אבר עש העלפט ניט ער איז שון בשלום אוועק
אויף פופציג מייל אזו האט זיך דר וואלקין ארונט גילאזט
אונ דש קינד איז גבליבן שטיין אויף דעם פעלד ער קוקט

זיך

איין וואונדרליכי מעשה

אוס וויא ער איז אין דער וועלט אזו זעהט ער זיין
פֿרעגט אים דר רבי וואש ער טוט דא זאגט ער איך הב
גלערינט שבעים לשונות אזו האב איך געוואלט אין דיא מדינות
אריין אזו האבן מיך איין פֿאטער אונ מוטר ניט געוואלט לאזן
איז אין גקומן איין וואלקין בין איך געשפרינגן אריין אונ בין
אהער גקומן נאר וואש הילפֿט דש איך האב קיין געלד ניט
מיט גנומן. זאגט דר רבי איך וועל דיך בענטשן וועטשו האבן
געלד וויא פֿיל דיא ווערשט בדארפֿן ער האט אים געבענטשט דאש
קינד גזעגינט זיך מיט זיין רבי אונ גייט זיין וועג ווייטר
וויא ער קומט אין דר ערשטר שטאט אזוא האט ער געוואוסט
דש לשון פֿון דיא שבעים לשונות. אזוא האט ער גרוש הנאה
געהאט וואש ער האט גרעט מיט דיא לייט נאך דר בחור
איז פֿון דר שטאט אוועק אונ איז גקומן אין אנדר שטאט
אזוא האט ער אנדר לשון גירעט בקיצור ער איז אזוא לאנג
ארום גגאנגן פֿון שטאט צו שטאט ביז ער האט גזעהן אז
ער קאן שון אלי לשונות נאך ער גייט אוועק איז ער גקומן
צו איין גרוש וואסר אונ קיין ברוק איז ניט דא. ער זעהט אויף
יענער זייט וואסר זייער איין גרושה שטאט וואש העלפֿט
אבר ער ווייסט ניט וויא אזו ער קאן קומן אין דיא שטאט
אריין. אונ דעם זעהט ער ווי איין גרושר וואלקן לאזט זיך
ארפּ אונ ער גייט אין דעם וואלקן אריין אונ דר וואלקן
טראגט אים בשלום אריבער איבר דעם וואסר אונ דר וואלקן
לאזט אים פֿר דר שטאט ארפּ נאך דר בחור איז גקומן
אין דר שטאט אריין ער גייט זיך עפּיש קויפֿן צו עסן אן
וויל אים גאר ניקס פֿר קויפֿן ער בעט ער גיט געלד אז אן
זאל אים עפּיש געבן צו עסן עש העלפֿט אבר ניקס ער גייט
אין איין שטיב אריין אן טרייבט אים אויש דר שטיב אויך
אהויס ער גייט ארום ער ווייסט ניט וואש ער זאל טאן אונ
אן הייבן ער זאגט צו זיך זעלברט איך האב גלערנט לשונות
אונ אלונד קאן איך מיט די לייט נט ריידן נאך אין דר שטאט
איז

איין וואונדרליכי מעשה

איז אזו גוועזן אן האט ניט געשטארבן איין יארן דר וואס האט
גיוויסט אודר ער האט זיך גהידושט דר איז חייב מיתה
גיוועזן אונ דר בחור האט גאר פֿון אליין ניקס געוויסט ער
איז ארום גגאנגן ער האט גאר ניט געוויסט ווי ער זאל זיך
קערן אונ ווענדן ער גייט צו איין קליינה שטוב אונ זעצט זיך
אנידר אונ הייבט אן צו וויינן ווי דר בעל הבית האט דר הערט
אז מען וויינט ער לויפֿט געשווינד ארויס אונ זעהט אז דר בחור
וויינט ער נעמט אים אריין אין שטוב אונ פֿרעגט אים ווער ער
איז אונ פֿון וואנען ער איז דר בחור ענטפֿרט ער איז פֿון אמשטרדם
ער איז דעם איין שענקרס זיין זון אזוא האט דר בעל הבית
תיכף דעם בחור דער קענט אונ האט אים גיזאגט דיא ביסט
גליקליך וואס ביסט צו מיר אן גקומן זונשט וועטשו אוך
גליקליך געוועזן איך קאן דיין פֿאטר אונ מוטר גאר זאלסטו
וויסן איין קינד דא טאר מען זיך ניט חידושין אונ מען טאר ניט
וויינן ווארן מן איז חייב מיתה אונ האט אים גיזאגט וויא
זייער לשון איז נאך דר בחור איז גגאנגן אין דר שטאט אריין
זיך עפּיס קויפֿן אין דער שטאט איז אזו איין מאדרי גוועזן וויא
איין תורה איז גקומן אין דר ברהמ אריין אזוא האט מען אים
איין שנים געבן כדי ער זאל וויינן אונ דר בחור האט פֿון דעם
ניקס געוויסט איז ער אין דער ברהמ אריין גגאנגן אזוא האט
מען אים איין שנים גגעבן דר בחור האט זיך תיכף דר מאנט אז
מען טאר ניקס וויינן אונ איז ווייטר זיין וועג גגאנגן וויא ער
גייט ווייטר זעהט ער איין גאס אונ נאך דר גאס איז איין
גרושר פלאץ אין מיטן דעם פלאץ שטייט איין בעט אונ אויף
דעם בעט ליגט איין מת אונ ארום דעם בעט שטייען אזלירין
ער גייט צו דיא אזלירין ער רעט מיט זייא אלער האנט
לשונות ער פֿרעגט וואס דאס מת בייא טייט דיא אזלירין
זאגן איקרש איז געשטארבן דר רב פֿון דר שטאט ער איז שולדיג
דעם מלכות צווייא מאל הונדרט טויזנט פֿקאטן לאזט דר
מלכות ניקס בייא האלטן איידר ביז מען וועט אים זיין געלד אב
געבן. נאך דר בחור זאגט איך גיב דש געלד אב אזוא האט

איין ווינדרליכי מעשה

מען תיכל איך צו דעם מלכות גפירט אונ ער האט דאס געלד
געגעבן אונ האט דעם רב גבראכט צו דעם בעל הבית וויא ער
איז איין געשלאפן וויא ער קומט אהיים אזוא פרעגט דר בעל
הבית וואס ער האט געהאנדילט זאגט ער איך האב געהאנדילט
איין סוסי סחורה אונ ווייזט איים דעם רב דער בעל הבית
זאגט איין קינד דיא וועסט דיין געלד אויש ברענגן אונ דיא
בישט פון דר היים זייער וויט ענטפערט דר בחור איך האט
(אליהו הנביא) גבענטשט אזו פיל געלד וויא פיל איך ביא דארף
ווען איך האבן אזו האט מען תיכל זיין רעכט גטאן : נוא דר
בחור איז נאך איין מאל גגאנגן אין דר שטאט ארייין אונ האט
געזעהן וויא מען האט גפירט (טבויים) גיקאווים אין איינן אונ
הינטר דיא (טבויים) איז נאך גגאנגן איין בתולה זייער אשיין
מענש ער פרעגט ווער דיא בתולה איז זאגט מען איים אז זיא
איז איין (רב) טאכטר אונ דר (רב) האט אים דעם מלכות
נקריגט אזו האט דר מלכות דיא טאכטר אוועק גינומן אונ
הייסט זיך געבין איין מאל הונדרט טויזנט סקאטין . נוא דר
בחור גייט צו דעם מלכות אונ גיבט פר דר בתולה דאס געלד
אונ נעמט די בתולה צו דעם בעל הבית אהיים וויא ער קומט
צו גיין אזו פרעגט איים דר בעל הבית וואס ער האט געהאנדלט
זאגט ער איך האב שון געהאנדילט איין לעבנדיגי סחורה ער
ווייזט איים דיא בתולה דר בעל הבית פר ווינדרט זיך אוף איר
שונקייט נוא דר בחור האט אין דר שטאט חתונה געהאט אונ
זיינן אהיים געפארין צו דעם ווין שענקר אונ וויא ער איז ניט
ווייט געקומן פון דר היים אזוא הזט ער גשיקט איין שליח צו
זיין פאטר אונ מוטר אז ער קומט צו פארין מיט איים איין וויב
אזו איז איים דיא פאטר אונ מוטר אקעגן געפארין מיט דיא
גאנצי שטאט ציים אונ עס איז געוועזין איין גרויסי שמחה :

נוא זאגין איר דעם ווין שענקר מיט דעם פאר פאלק
לאזן בלייבן אונ ווענן פון דר כלה איר פאטיר שרייבן נוא
דר רב שרייבט צו דעם מלכות אז ער זאל איים אז געבן דיא
טאכטר

איין ווינדרליכי מעשה

טאכטר ער וועט איים זיין געלד אז געבן דר מלכות שרייבט
צו דעם רב איך האב דיין טאכטר פר קויפט אונ איך ווייס ניטש
וויא אהין נוא דר רב האט דר זעהן דעם בריב אזוא וויסט
ער גאר ניטש וואס צו טאן ער נעמט דס געלד אונ גיבט דעם
חתן וואהרין זיא איז געוועזן איין כלה פריער אי מען האט זיא
אוועק גנומן . נוא דר חתן איז געפארין פון שטאט צו שטאט
אונ איז געקומן קיין אמשטרדם אונ האט זיא דר קענט אונ זיא
האט איים אויך דער קענט זיא פרעגט איים וואס ער טוט דא
דר ציילט ער איר אז איר פאטיר הט איים גשיקט זוכין זיא אונ
ווייזט איר דעם בריב פון איר פאטר אונ זיא ווייזט דעם בריב
צו איר מאן זאגט דר מאן צו איר אויב דיא ווילסט פארין צו
דיין פאטר אזו וועלן מיר פארין : נוא זייא פארין אלי דרייא
וויא עס איז געקומן אויף דעם ים אזוא האט דעם שליח פר
דראסין אז ער זאל זיא אהיים ברענגן מיט איין מאן אזו האט
ער אפ גשאוסט מיט דיא שיפערס אז זייא זאלן איהם איין
דעם ים ארין ווארפין אזו האבן דיא שיפערש איים אין דעם
ים געווארפן נוא וויא ער איז אין דעם ים ארין אזוא איז ער
תיכף אויף איין קעמפה ארויף אונ איז גבליבן לעבן דאס וויב
הט ניטש גוואוסט אז דס איין אן שטעל איז געוועזן אונ הט גיוויינט
ביז זיא איז געקומן צו איר פאטר זיא האט דעם פאטר דער
ציילט וויא איין ליבן מאן זיא הט גיהאט . נוא דר מאן איז
געזעסין אויף דר קעמפה אונ האט גיוויינט דעם פיפטן טאג
איז געוועזן אשטיינר טאג אזוא האט ער געזעהן פון ווייטן איין
מאן שיפט זיך אין איין קליין שיפל אונ אפט פיט ער שרייט
קומט אהער מיט דעם שיפל . נוא דר שיפער איז געקומן מיט
דעם שיפל אונ זאגט וואס מאכסטו דא אין איין גארטן דר
גארטן שטייט שון צוויא הונדרט יאר איז נאך קיין מענש דא
געוועזן אונ דו בישט דא אונ האסט מיר אזו פיל טארין גימאכט
איך וועל אוועק אונ וועל דיך לאזן דא ער בעט איים זייער ער
זאל איים מיט נעמן ער זאגט איך וועל דיך מיט נעמן נאר מי די
וועסט

איין ווינדרליכי מעשה

וועטש אהיים קומן זאלטש איר איין דריטל געבן פֿון דיין פֿר מעגין
נאך ער אוז זיך פֿר שרייבין אז ער וועט אים געבן דר פֿיטר
נעמט אים אונ פֿירט אים צו זיין ווייב ווי ער קומט צו זיין
ווייב איז איין גרויסה שמחה געווארן · נאך דר טויפֿער אמאל זיין
דריטל מען גיבט אים פֿול געלד אונ פֿיל זילבר ער נעמט אונ
זאגט איין קינד נאדיר דאש אלדינג אך אונ זאלשט וויסן אז
איך בין דער (רב) וואש דיא האשט איך האב גזייגט אלונד
זייא גיזונד פֿון איר אלונד זעהט איר ליבה לייט ווי גרוס עש
איז זכות אבות :

ענדי די גשיכטי